

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

Exegetis.

Summus Pontifex in V. T. nomina filiorum Israel, semper in pectorali iudicii super pectus suum portare tenebatur, quando ingrediebatur sanctuarium, in memoriale coram Domino, Exod. 28. v. 29.

Id typus Christi fuit. Quemadmodum enim Aaron per hoc ipsum ratione officii sui commonebatur, ut nimirum Israelitarum, quorum nomina super pectus suum portabat, sedulam curam gereret, & salutem eorundem procuraret: Ita hoc ipso indicatum est, quomodo Jesus Christus, verus Novi Testamenti summus Pontifex, ecclesiam & omnia ejus vera membra sibi commendata habere & omni studio curare vellet, ut in notitia sui quotidie crescerent, & ad salutem æternam conservarentur. Cujus in specie præclarum exemplum in prælecto Evangelio habemus, ubi Servator examen instituit cum discipulis suis, quid hæctenus ex concionibus suis didicerint, & profecerint. Ubi Petrus nomine omnium egregiam confessionem edit, inquit: Tu es Christus, Filius Dei vivi. Id Christo adeo arridet, ut ecclesiam suam super confessionem hanc se ædificaturum esse adseveret, ut portæ inferorum non prævalituræ sint adversus eam.

Ad *Notitiam nostri* deducemur, si spectemus.

I. Examini instituti Reverentiam. Venit enim Jesus in partes Cæsareæ Philippi, & interrogabat discipulos suos, dicens: Quem me dicunt, homines esse filium hominis? & paulo post: Vos autem, quem me esse dicitis?

Christus novit corda omnium, Act. 1. 24 & intelligit cogitationes nostras de longe, Psal. 139. v. 2. ideo non latet eum, quid tam discipuli, quam alii de se sentiant. Interrogat autem hic discipulos, ut exemplo suo nos doceat, quod & nos quandoque cum nostris examen instituere, & eos explorare debeamus, quid ex concionibus teneant, & quantos profectus fecerint. Hæc enim verba, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo: & acies ea filiis tuis, Deut. 6. v. 7.

Hic probate, mi Christiane! utrum & ipse nonnunquam in tuos censuram exercueris, & ad liberos & famulitium tuum melius formandos diligentiam adhibueris?

Reperiuntur ejusmodi profligati parentes, quibus perinde est, si liberi frequentent templum siue minus, nec unquam eos ad examen vocant, ut quid ex concionibus profecerint, perquirant. Quinimo non pauci occurrunt, qui ipsi conciones parum curant, quomodo ergo liberos suos ex iis examinarent? Hi sunt sicut equus & mulus, quibus non est intellectus, Psal. 32. v. 9. semper discentes, & nunquam ad agnitionem veritatis pervenientes. 2. Tim. 3. v. 7.

O quam gravis ratio illis aliquando reddenda erit, quando eos Christus ad tribunal suum vocabit, dicturus: Redderationem villicationis tuæ! Dedi tibi sanos liberos, ut eos tanquam hæreditatem Domini de manu mea reciperes, Psal. 127. v. 3. eosque in disciplina & admonitione Domini educares, Eph. 6. v. 4. Gen. 18. v. 19. Redderationem, quomodo id observasti? O parentum profligatissime! Tui conniventia liberi tui velut pecora adoleverunt, tu contra scelera eorum ne quidem frontem contraxisti, ut Eli, 1. Sam. 3. v. 13. virgæ pepercisti, Prov. 13.

v. 24. Iactasti eos, iustificasti cum eis, Sir. 30. v. 9. non ad preces eos instigasti, nec rationem Christianismi eorum habuisti, hoc modo in viam latam aberrarunt, quæ ducit ad perditionem, Matth. 7. v. 13.

Quod si melius consistere intenditis, majori solertia liberis vestris animum intendite & omnibus iis, qui curæ vestræ mandati sunt. Spectate Davidem dicentem: Venite filii, audite me, timorem Domini docebo vos, Psal. 34. v. 12. Ad hujus exemplum quilibet pater-familias se componere debet. Cum interrogaverit te filius tuus &c. Deut. 6. v. 20. seqq.

Eusebius de Christianis in primitiva ecclesia memorat, quod per quæstiones & responsiones in religione Christiana se invicem exercuerint, idque quotidie.

Chrysostomus Episcopus Constantinopolitanus, in more habuit, quod semper finita concione Auditores suos examinaverit, quid ex eadem retinuerint.

Leonides Præceptor, commendatur, quod filio suo Origeni quotidie pensum certum ex scriptura proposuerit, & postquam recitaverit, de vero sensu eundem interrogaverit: hoc modo ei omnia perspicue & dilucide explicavit.

Idem adhuc hodie à Christianis parentibus fieri debet. Sic filios suos ad salutem instituere æquum est, 2. Tim. 3. v. 10. hæc enim supereminens scientia est, &c. Eph. 3. v. 19.

II. *Opinionum differentiam.* Quia enim Christus interrogaverat, quem dicerent homines filium hominis esse? Ideo Apostoli diversas hominum opiniones recensent dicentes: *alii Johannem Baptistam, quem à mortuis resurrexisse putant, uti opinatus est Herodes, Matth. 14. 2.*

Alii autem Heliam, intellige Theobiren, qui curru igneo in cælum ascendit, hunc putant rediisse, juxta vaticinium Malachiae, c. 4. v. 5.

Alii autem Hieremiam, aut unum ex prophetis, quia contra urbem & templum prædicas, sicut Hieremias fecit, Jer. 23. 26. 29. 34. & seqq. cap. & in ipso ingressu tuo reformationem instituisti, & ejusmodi spiritu & zelo ementes & vendentes templo ejecisti, & numulariorum mensas subvertisti, Job. 2. v. 13. seqq.

Hæc ita diversæ de Christo cogitationes erant, in quibus illi qui cum Christo faciebant, & à partibus ejus stabant, versabantur. Quod vero malefactorum turba, maxime Pharisei & scribæ & Pontifices, de eo disperferant, ac si Samaritanus, homo vorax & potator vini, publicanorum & peccatorum amicus esset, qui dæmonia in Beelzebub principe dæmoniorum ejiceret, Luc. 11, 15. id studio reticebant, quia manifesta mendacia & calumniæ erant, in nostram instructionem, ne & nos ignominiam proximo improperatam, cum animi voluptate & titillatione perverse divulgemus, sed ex charitate Christiana contegamus. Hinc Siracides: Ne iteres verbum nequam & durum, & non minoraberis, c. 19. v. 7. seqq.

Hic in examen tui descende, mi Christiane! utrum recte sentias, & in fide stes? 2. Cor. 13. v. 5.

Adhuc hodie multa invaluerunt scilicet, in articulo de persona Christi, de baptismo, de cæna Domini: quilibet suo sensu abundat, imprimis proxime ante finem

finem mundi, ubi diabolus valde negotiosus est, & iram suam exercit, sciens, quod modicum tempus habet, Apoc. 12. v. 12.

In eo non offendantur veri Christiani. A mundi enim exordio hæc facies ecclesie fuit, cum tres masculi in orbe essent. Adam & Abel innitebantur promissione de benedicto mulieris semine, contrituro caput serpentis: Cain vero Epicureuserat Gen. 4. v. 4.

Quis hodie immunitatem sibi imaginaretur, postquam mundus totus in maligno positus est, & ad interitum vergit? potius illud Pauli locum habet: Oportet hæreses inter vos esse, ut, qui probati sunt, manifesti fiant in vobis, 1. Cor. 11, 19.

Ideo quilibet caveat sibi oportet ut permaneat in his, quæ didicit, 2. Tim. 3. v. 14. ne circumferatur in omni vento doctrinæ, Eph. 4. v. 14. Apostasia magna est. Satanas expetit nos cribrare sicut triticum, Luc. 22. v. 31. provideamus igitur ne à veritate deficiamus. Optimum enim est, gratia stabiliri cor, non escis, quæ non profuerunt ambulanti in eis, Heb. 13. v. 9.

III. *Petri & Collegarum sententiam.* Querenti enim Christo: Vos autem quem me esse dicitis? Simon Petrus nomine omnium respondet: Tu es Christus, Filius Dei vivi.

Pauca hæc sunt verba, at multa comprehendunt, & respiciunt primo Christi personam, quod non sit nudus homo, sed ille ipse, de quo Pater coelestis ait: Filius meus es tu, hodie, i. e. ab æterno ego genui te, Psal. 2, 7. Et iterum: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, Matth. 3, 17. Deinde & officium ejus denotant, quod sit promissus ille mundi Salvator, quem Deus unxerit

Spiritu Sancto tanquam oleo lætitiæ, Ps. 45. v. 10. ut contritos corde alligaret, Esa. 61. v. 1. peccatum obfignaret, iniquitatem deleteret, justitiam sempiternam adduceret, Dan. 9. v. 24. & ut verbo dicam: pestilentia morti, & lues inferno fieret. Ose. 13, 14.

Hic examines velim te, mi Christiane! utrum & ipse Christum ita agnoveris & confessus fueris?

Hæc in parte multi deficiunt. Occurrunt enim hypocritæ, qui in gremio sepeliunt quod sentiunt, hi neque calidi neque frigidi sunt, sed tepidi, ideoque evomentur ex ore Christi, Apoc. 3. v. 15.

Sed omnino necessarium est, ut genuini Christiani fidem suam confiteantur:

1. *Ratione Dei.* Hic Servator non in Apostolorum libero arbitrio relinquit, utrum se confiteri velint, sed requirit ab iis, ut iudicent sibi quis sit. Tu quoque observa, quod dictum est: usque ad mortem certa pro justitia, Sir. 4. v. 33. 1. Pet. 3. v. 15.

2. *Ratione sui.* Sunt enim vera Christi membra, qui in baptismo ipsi promiserunt, quod usque ad mortem fideles esse, & nomen ejus confiteri velint. Fides enim & confessio conjuncta sint oportet: Corde enim creditur ad justitiam, ore vero confessio fit ad salutem, Rom. 10. v. 10.

3. *Ratione proximi,* qui hoc modo in fide roboratur, & ad constantiam inflammatur.

Per constantiam Sadrach, Mefach & Abednego, qui statuam auream, quam Rex Nebucadnezar erexerat, adorare noluerunt ipse Rex permotus est, ut decretum promulgaverit, quo in universo regno suo Deus Sadrach, Mefach, & Abednego coleretur, & adoretur, Dan. 3, 6. seqq.

Si-

Similiter constantia Danielis in causa fuit, quod Rex Darius decretum constituerit, ut in universo imperio & regno suo tremiscant & paveant Deum Danielis, Dan. 6. v. 26.

Comitia Augustana indicta erant eo fine, ut Lutherana religio plane extirparetur. Cum vero status Potestantium confessionem suam animo imperterriti ederent, & constantiter eidem inhærent, ipse Imperator constantia hac incitabatur, ut diceret: Non videre se, quid in hac confessione mali esset, optare potius, ut in toto orbe sic doceretur.

Dux Bavarix Wilhelmus dixit itidem ad D. Eccium: Mihi hæctenus alia & turpiora multa de Lutheri doctrina relata sunt, quam modo audivimus.

Imperator Ferdinandus I. dixit ad Mathesium Pragæ vocatum: *Redi domum, & tuos doce, ut hæctenus fecisti, secundum confessionem Augustanam.* Ita multum confert, quando fidei lux lucet, hoc ipso alii adducuntur ad similem constantiam, & ut patrem, qui in cælis est, glorificent, Matth. 5. v. 16.

Summa: Omnis, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego coram patre meo, qui in cælis est, Matth. 10. v. 32. 33.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem, *ἡγεσιονισίας*, sive notitiam Christi, contemplaturi. Hic nobis commendatur:

I. *Tanquam Dei filius.* Dixit enim Simon Petrus ad Christum: Tu es Christus,

filius Dei vivi. Et hæc confessio Servatori adeo placet, ut eum propterea beatum deprecet.

Alias non præterit nos, Servatorem nostrum geminam nativitate habere, sicut & duas naturas habet, idcoque Deus & homo est in una persona. *Intempore* natus est ex Maria virgine: Ubi enim venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, Gal. 4. v. 4. *Ab æterno* vero genitus est à patre suo: & sicut juxta nativitatem corporalem est *ἀπ' ἀρχῆς*, ita & juxta æternam generationem est *ἀμύητος*, Heb. 7. v. 3.

Quæ vero æternæ hujus nativitatis ratio sit, id in hac mortalitate capere minus possumus, & propterea ut alia mylteria plura in vita æterna addiscenda reservare cogimur. Interea, quemadmodum de Deo melius dicere possumus, quid non sit, quam quid sit: ita etiam de æterna filii Dei generatione facilius referre possumus, quid non sit, quam quid sit.

In corporali hominis nativitate mutatio quædam accidit: sed in æterna æterni filii Dei mutatione, nulla mutatio locum habet, Deus quippe non mutatur, Mal. 3. v. 6.

In corporali hominis nativitate tempus nominari potest, quo natus nondum fuit, antequam natus est: sed in æterna æterni filii Dei generatione nullum tempus præcedit, quia pater filium suum ab æterno genuit, ubi nullum tempus appellari potest, quo filius non fuerit: egressus enim ejus est ab initio, à diebus æternitatis, Mich. 5. vers. 2.

In corporali hominis nativitate materia est, ex qua homo nascitur, Sap. 7. v. 2. verum in æterna filii Dei generatione tale

Bbbb quid